

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/504/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7613223604
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboš Kunay
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2015:7613223604.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľuboša Kunaya a sudcov JUDr. Ota Jurča a JUDr. Anny Slovinskej vo veci žalobkyne D. O., W. M., N. XXX/X, zastúpenej JUDr. Jánom Burócim, advokátom, Spišská Nová Ves, Chrapčiaková 7, proti žalovanému Rapid life životná poisťovňa, a.s., Košice, Garbiarska 2, IČO: 31 690 904, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan, s.r.o., Košice, Užhorodská 21, IČO: 47 231 785, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku 10C/102/2013-100 z 1.4.2014 Okresného súdu Spišská Nová Ves

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok okrem výroku, ktorým bola odložená vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku.

Z r u š u j e rozsudok vo výroku, ktorým bola odložená vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku.

Z a m i e t a návrh žalovaného o prerušenie konania.

Žalobkyni p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania 69,89 € pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia, ktorú žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť advokátovi, JUDr. Jánovi Burocimu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

M e n í uznesenie o poplatkovej povinnosti žalovaného tak, že žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť súdny poplatok 331,50 € zo žaloby na účet Okresného súdu Spišská Nová Ves do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

Okresný súd Spišská Nová Ves ako súd prvého stupňa rozsudkom označeným v záhlaví zrušil rozhodcovský rozsudok tuzemského rozhodcovského súdu (Arbitrážneho súdu Košice z 19.1.2012 sp. zn. 3C/227/2012) pre nedostatok právomoci rozhodnúť spor účastníkov spotrebiteľskej (poistnej) zmluvy odvíjajúcej sa od rozhodcovskej doložky obsiahnutej v osobitných zmluvných dojednaniach s odôvodnením, že rozhodcovská doložka ako súčasť VPP podľa obsahu spotrebiteľovi upiera možnosť v prípade sporu brániť svoje práva pred všeobecným súdom nútiac ho podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu. Vec právne posúdil podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách (§52 a 53) a tiež podľa ustanovení §40 ods. 1 písm. c), ods. 2 a §41 ods. 1 a 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní a právne uzavrel, že rozhodcovská doložka obsiahnutá v článku XV. VPP a osobitných zmluvných dojednaniach nebola individuálne dojednaná a vzhľadom na jej rozpor s ustanoveniami zákonov o spotrebiteľských zmluvách a ustanoveniami Smernice Rady 93/13 EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica“) je neprijateľnou, a preto absolútne neplatnou zmluvnou podmienkou, v dôsledku čoho rozhodcovský súd svoju právomoc rozhodnúť spor účastníkov spornej zmluvy založil na neplatnej rozhodcovskej doložke. Z toho dôvodu rozhodcovský rozsudok zrušil po tom, čo kladne posúdil aj otázku

včasnosti podania žaloby na súd (§41 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z.). Značnú nerovnováhu v postavení účastníkov rozhodcovského konania v neprospech spotrebiteľa a dôvod na pochybnosti o objektívnosti rozhodovania v rozhodcovskom konaní vzhľadom aj v skutočnosti, že v zmysle textu rozhodcovskej doložky právomoc rozhodcu nie je založená na dohode oboch zmluvných strán, ale rozhodcovské konanie sa uskutočnilo na rozhodcovskom súde podľa výberu žalovaného bez možnosti žalobkyne tento výber ovplyvniť akýmkoľvek spôsobom.

Vychádzajúc (nielen) z výpovede svedkyne S. X. (sprostredkovateľ poistenia), ktorá svojich klientov nikdy neinformovala o tom, kto bude prípadné spory medzi poisťovateľom a poisťovnícou rozhodovať (sama nemala vedomosť, čo je rozhodcovská doložka či rozhodcovský súd), žalobkyňa pred podpisom umožnila prečítať si len zmluvu, nie však VPP, pretože tie svedkyňa klientom neukazovala, mala ich len v obale, pričom ju nepoučovala o práve odstúpiť od rozhodcovskej doložky (odmietnuť ju), ani o tom, že osobitné zmluvné dojednanie nemusí podpísať, pretože o týchto možnostiach sama nevedela, keď aj sama dostala rozhodnutie rozhodcovského súdu, o ktorom pri školení informovaná nebola a o možnosti takto rozhodnúť spor ani nevedela. Uzavrel preto, že v danom prípade podpis žalobkyne pod VPP a osobitnými dojednaniaми neznamená, že žalobkyňa skutočne mala možnosť s týmito podmienkami zmluvy aj sa oboznámiť. Považoval pritom za nemožné, aby žalobkyňa ako priemerný spotrebiteľ text týchto podmienok písaný malými písmenami, obsahujúci množstvo právnickej terminológie, pochopila po prečítaní v krátkej dobe pred ich podpisom, bez možnosti vopred riadne s nimi sa oboznámiť. Z hľadiska záveru o tom, že rozhodcovská doložka nie je individuálnym zmluvným dojednaním, za právne bezvýznamnú považoval skutočnosť, že žalobkyňa podpísala samostatne aj osobitné zmluvné dojednania odkazujúce na rozhodcovskú doložku v čl. XV. VPP s odôvodnením, že aj tieto dojednania sú len pokračovaním predtlačenej formulára poistných podmienok. Nález Ústavného súdu SR (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 499/2012, ktorým pre porušenie ústavných práv dodávateľa bolo zrušené uznesenie Najvyššieho súdu SR v obdobnej veci, týkajúcej sa identickej rozhodcovskej doložky, považoval za neaplikovateľný na tu posudzované súdne konanie jednak vzhľadom na skutočnosť, že nález sa týka exekučnej veci a jednak, že sa týka hlavne procesných pochybení, pričom sa nezaoberal otázkou (ne)platnosti rozhodcovskej doložky vo všeobecných zmluvných podmienkach dodávateľa.

S odôvodnením, že v danej veci ide o žalobu spotrebiteľa iniciovanú spor, ktorý svoj základ má v spotrebiteľskej zmluve, neuznal námietku žalovaného ani o absencii procesných podmienok konania pre nesplnenie poplatkovej povinnosti žalobkyne zaplatiť súdny poplatok zo žaloby, keď uzavrel, že na žalobkyňu ako spotrebiteľa v zmysle §4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch sa vzťahuje oslobodenie od súdnych poplatkov pre toto konanie.

S odôvodnením, že ide o prostriedok, ktorým sa predíde zvyšovaniu nákladov, ktoré by vznikli prípadnou exekúciou na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu, zrušenie ktorého je predmetom prebiehajúceho súdneho konania, povolil odklad vykonateľnosti sporného právoplatného a vykonateľného rozhodcovského rozsudku konštatujúc splnenie zákonných podmienok (§40 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z.z.) pre takýto postup.

Plne úspešnej žalobkyne podľa §142 ods. 1 OSP priznal náhradu trov 343,45 € pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia.

Vzhľadom na to, že od súdnych poplatkov oslobodená žalobkyňa mala úspech vo veci, s poukazom na §2 ods. 2, vetu prvú zákona č. 71/1992 Zb. žalovaného, ktorý od poplatkov oslobodený nie je, zaviazal na zaplatenie súdneho poplatku zo žaloby 99,50 €, výšku ktorého určil podľa položky 1 písm. b) sadzovníka súdnych poplatkov.

Proti tomuto rozsudku žalovaný (ďalej aj len „odvolateľ“) podal odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podľa odvolateľa z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že rozhodcovská doložka bola individuálne dohodnutá, pretože žalobkyňa mala možnosť oboznámiť sa s rozhodcovskou doložkou ako zmluvnou podmienkou obsiahnutou v osobitných zmluvných dojednaniach a mala preto možnosť ovplyvniť jej podstatu tým, že tieto zmluvné dojednania nepodpíše. Mala preto na výber, pričom v danom prípade pristúpením k osobitným zmluvným dojednaniam vlastnoručným podpisom osvedčila svoje rozhodnutie uzavrieť rozhodcovskú doložku so žalovaným. Považoval za právne irelevantné, že rozhodcovská doložka ako zmluvná podmienka je obsiahnutá vo formulári. Za právne významné

považoval, že text osobitných zmluvných dojednaní je nielen úplne zrejme odlišiteľný od ostatného textu VPP, ale aj oddeliteľný od ostatného zvyšku poistnej zmluvy. Súdu v tejto súvislosti vytýkal, že nezohľadnil skutočnosť, že žalobkyňa za účelom opätovnej realizácie osobitného práva individuálne ovplyvniť poistný vzťah v súlade s jej potrebami mala aj dodatočné osobitné právo v lehote 30 dní od uzavretia poistnej zmluvy individuálne písomne odmietnuť rozhodcovskú doložku, a to bez toho, aby tým právne bol dotknutý alebo akýmkoľvek spôsobom podmienený ostatný zvyšok poistného vzťahu.

Záver súdu o tom, že žalobkyňa pred podpisom zmluvy nemala možnosť oboznámiť sa so znením všetkých podkladov, ktoré podpisovala, považoval za „nepodložené tvrdenie súdu“. Podľa odvolateľa žalobkyňa podpisom záznamu o požiadavkách a potrebách klienta potvrdila o. i. aj to, že obdržala všetky potrebné informácie a už nič nechcela vysvetliť, doplniť, ani dojednať. Ide o záznam, obsahom ktorého bolo aj poučenie žalobkyne ako klienta o mimosúdnom spôsobe riešenia sporov inštitútom rozhodcovského konania. Za právne významné pritom považoval umiestnenie textu tohto poučenia blízko miesta podpisu, tiež jeho rozsah len na niekoľko riadkov, čo podľa odvolateľa súd nevyhodnotil a za také považoval tiež usporiadanie rámečkov na podpis vo VPP, v dôsledku ktorého podľa odvolateľa po podpísaní VPP aj priemerný spotrebiteľ si uvedomí, že nasleduje osobitný podpis týkajúci sa osobitných dojednaní so zvýrazneným nadpisom a krátkym textom oddeleným od VPP, a preto logicky má sa zaujímať o to, čo vlastne ďalej podpisuje. Zdôraznil, že práve pre svoj osobitný charakter rozhodcovská doložka bola osobitne a výrazne oddelená od ostatného textu VPP, s cieľom dosiahnuť, aby spotrebiteľ jej venoval náležitú pozornosť.

Záver súdu o tom, že vôľou žalobkyne nebolo uzavrieť rozhodcovskú doložku, považoval za záver svojvoľný, arbitrárny a v priamom rozpore s predloženými dôkazmi. Obranu žalobkyne, že neprečítala listiny, ktoré podpisovala, označil za účelovú, ktorej nie je preto možné priznať požadovanú ochranu. Z výpovede sprostredkovateľa poistenia má za preukázané, že pokiaľ pred podpisom zmluvy by žalobkyňa bola prejavila vôľu prečítať všetky listiny, mohla tak urobiť, sprostredkovateľ podpísanie zmluvy časovo nelimitoval. Pokiaľ žalobkyňa tak nespravila, pripísal to jej ľahkovážnosti, čo podľa neho nemôže požívať ochranu ani z pohľadu spotrebiteľského práva.

Vzhľadom na skutočnosť, že posudzovaná rozhodcovská doložka bola dojednaná individuálne, za nesprávny považoval aj záver súdu o jej neplatnosti z dôvodu, že spotrebiteľa núti podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu. Súdu prvého stupňa vytýkal opomenutie povinnosti ustáliť konkrétne skutkové a právne závery, ktoré ho priviedli k právnemu záveru o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky v konkrétnych podmienkach danej zmluvy.

Namietal tiež, že spôsob kreovania rozhodcu aj len jednou zmluvnou stranou, je v súlade so zákonom č. 244/2002 Z.z.

Podľa odvolateľa rozhodcovská doložka má vplyv na výpočet výšky poistného, a preto v zmysle devätnásteho odôvodnenia smernice je vyňatá zo súdnej kontroly, t. j. nemožno ju podriaďiť hodnoteniu prípadného nekalého charakteru z pohľadu ustanovení danej smernice, a teda ani z pohľadu ustanovení §52 a nasl. Obč. zák., keďže ju možno aplikovať iba na poistné vzťahy, ale nie na časť poistných zmlúv a všeobecných poistných podmienok, ktoré obsahujú zmluvné dojednania o rozhodcovskej doložke. Za nedostatočné považoval preto odôvodnenie rozsudku aj v časti zaoberajúcej sa „devätnástym odôvodnením“ smernice.

Odvolateľ ďalej vytýkal aj vadu samotného petitu žaloby, v dôsledku ktorej aj priamo vo výroku rozsudku absentuje dôvod zrušenia rozhodcovského rozsudku. Rozhodnutie súdu podľa neho tak vytvára stav právnej neistoty v otázke, ktorý súd bude vecne príslušný na rozhodnutie po prípadnom zrušení rozhodcovského rozsudku vo veci, ktorá bola meritom sporu riešeným pôvodne rozhodcovským súdom. Zotrvával na svojom stanovisku, že žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku podlieha poplatkovej povinnosti, a to aj v prípade, že ako žalobca vystupuje subjekt, ktorý v konaní vo veci samej by mal postavenie spotrebiteľa. Súdu prvého stupňa vytýkal tiež opomenutie povinnosti podľa §118 ods. 2 OSP uviesť, ktoré skutkové tvrdenia ostali sporné, v dôsledku čoho žalovaný nemohol vytušiť v písomnom vyhotovení rozsudku prezentované názory súdu na jeho skutkové tvrdenia, a teda skutočnosť, že súd pri svojom rozhodovaní nebude vychádzať z písomných listinných dôkazov.

Zároveň navrhol konanie prerušiť a to až do právoplatného skončenia konania o uznesení najvyššieho súdu sp.zn. 6Cdo/1/2012 vedeného pred ústavným súdom pod sp.zn. II.ÚS 382/2013.

Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok potvrdil, pretože je vecne správny. Uplatnila si náhradu trov odvolacieho konania v sume 139,78 €. Namietala, že pokiaľ rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán, t. j. spotrebiteľ musí mať informácie tak o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami, ako aj informácie o tom, čo tá - ktorá voľba znamená. Žalovaný ako dodávateľ žalobkyni mal preto predložiť taký návrh rozhodcovskej zmluvy, ktorý by mala možnosť prijať alebo ho odmietnuť. V danom prípade žalobkyňa podpisom poistnej zmluvy bola však nútená vyhlásiť, že „bola oboznámená so všeobecnými poistnými podmienkami pre životné poistenie žalovaného, ktoré sú súčasťou poistnej zmluvy“. Posudzovanú rozhodcovskú doložku žalobkyňa pritom osobitne si nevyjedнала a nemala na výber vzhľadom na jej splnutie s ostatnými poistnými podmienkami, mohla len zmluvu ako celok odmietnuť. Namietala tiež, že neprijateľnosť a tým aj absolútnu neplatnosť rozhodcovskej doložky tak z dôvodu nedostatku jej individuálneho dojednania, ako aj z dôvodu, že spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, nemožno konvalidovať ani dodatkami k VPP. Spornú rozhodcovskú doložku podľa nej je potrebné považovať za neplatnú i s odkazom na článok 3 ods. 1 smernice, a teda podľa §53 Obč. zák. pre jej hrubý rozpor s dobrými mravmi [odkaz na §40 ods. 1 písm. j) zákona č. 244/2002 Z.z.]. Vytýkala tiež, že postup žalovaného pri výbere rozhodcovského súdu podľa článku XV. VPP vzbudzuje pochybnosti o súladnosti so zákonom, nakoľko žalobkyňa nemala možnosť ovplyvniť ho.

Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací po kladnom posúdení včasnosti a prípustnosti odvolania a po zistení, že odvolanie bolo podané na to oprávneným účastníkom konania (§201, 202 a 204 OSP) v rozsahu vyplývajúcom z §212 ods. 1, 3 OSP z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov preskúmal napadnutý rozsudok a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa §214 ods. 2 OSP s tým, že rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach 15.10.2015 o 9,20 hodine v pojednávacej miestnosti č. dv. 202 na 2. poschodí, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku od 9.10.2015 boli zverejnené na úradnej tabuli odvolacieho súdu (§156 ods. 1 a 3 za použitia §211 ods. 2 OSP).

Súd prvého stupňa vo veci dokazovanie vykonal v potrebnom rozsahu, na základe neho správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvého stupňa zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozsudku má podklad v zistení skutkového stavu. Na správnosti týchto skutkových záverov nič nezmenili ani odvolacie námietky žalovaného. Napadnutý rozsudok aj z hľadiska zákonnej požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je plne akceptovateľný, nesignalizuje možnosť porušenia procesných práv účastníka konania. Súd v odôvodnení rozsudku dal odpoveď na všetky otázky, ktoré pre vec majú podstatný význam, dostatočne objasnil skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania (žalovaným).

Súd prvého stupňa postupoval správne, pokiaľ vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k správne právnemu záveru o neplatnosti posudzovanej rozhodcovskej doložky, ktorá mala založiť právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor účastníkov spotrebiteľskej zmluvy, pretože je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a zrušil preto rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice z 19.1.2012 sp. zn. 3C/227/2012 a správne rozhodol tiež o trovách konania, ako aj o povinnosti žalovaného zaplatiť súdny poplatok z návrhu, hoci jeho výšku neurčil správne.

Nárok, o ktorom bolo rozhodnuté rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice z 19.1.2012 sp. zn. 3C/227/2012 žalovaný opiera o zmluvné dojednanie súvisiace s poistnou zmluvou z 29.7.2008, ktorá nesporne je spotrebiteľskou zmluvou (žalovaný pri poskytovaní poistenia konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti ako dodávateľ, žalobkyňa konala ako fyzická osoba zabezpečujúca svoje potreby ako spotrebiteľ). Súčasne išlo o štandardnú formulárovú zmluvu, daný zmluvný vzťah sa riadil aj obsahom zmluvných dojednaní obsiahnutých vo VPP, ktoré sa stali súčasťou formulárovej zmluvy splňujúcej všetky znaky takejto zmluvy. Súd prvého stupňa pri posudzovaní platnosti rozhodcovskej doložky túto preto správne posudzoval aj z pohľadu ochrany spotrebiteľa.

Vychádzajúc zo zákonnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku (§53) spotrebiteľskej zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (tzv. „neprijateľná podmienka“). To však neplatí, ak neprijateľné podmienky boli individuálne dojednané. O individuálne dojednaných zmluvných ustanoveniach pritom môžeme hovoriť len vtedy, ak ide o ustanovenia, a) s ktorými spotrebiteľ mal možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy a zároveň b) mohol ovplyvniť ich obsah. Platí pritom vyvratiteľná domnienka, že ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Vychádzajúc z tejto zákonnej úpravy preto je na dodávateľovi ako silnejšej zmluvnej strane, aby preukázal, že v tom - ktorom prípade kumulatívne boli splnené zákonné podmienky vyššie uvedené ako ad/ a) a b). V prejednávanej veci dodávateľ nepreukázal osobitné dojednanie rozhodcovskej doložky, resp. žeby spotrebiteľ osobitne si vymienil jej dojednanie. Naopak bolo nesporne preukázané, že s posudzovanou formulárovou zmluvou pred podpisom žalobkyňa nemala možnosť oboznámiť sa, jej obsah nijako nemohla ovplyvniť, VPP a osobitné zmluvné dojednania ako celok mohla len odmietnuť alebo podrobiť sa všetkým obchodným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu. Žalobkyňa preto dôvodne spochybnila platnosť rozhodcovskej doložky, ktorá ako súčasť dodávateľom vopred pripraveného a predtlačeneho tlačiva (tzv. formulár), ktoré tento uzatvára opakovane s väčším počtom zákazníkov, obsahom zmluvného dojednania sporových strán zjavne sa nestala z iniciatívy spotrebiteľa, nebola individuálne dojednaná a spôsobila nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Hoci v texte formulára sa konštatuje opak, svedeckou výpoveďou sprostredkovateľa poistenia S. X. bolo nepochybne preukázané, že žalobkyňa pred podpisom zmluvy nemala možnosť oboznámiť sa s rozhodcovskou doložkou, svedkyňa žalobkyni na oboznámenie poskytla len samotnú zmluvu, ktorá neobsahuje žiadne ustanovenia o rozhodcovskej doložke, neposkytla jej však VPP ani osobitné zmluvné dojednania. Tým je vylúčené naplnenie vyššie uvedenej zákonnej podmienky ad/ a). Neobstojí preto obrana odvolateľa, že v tomto smere ide len o „nepreukázané a ničím nepodložené tvrdenie súdu“.

V danom prípade sprostredkovateľ poistenia pred súdom potvrdil, že o možnosti rozhodovania sporu rozhodcovským súdom sám nevedel. Nebola preto splnená ani podmienka ad/ b), t. j. spotrebiteľ nemal možnosť akokoľvek ovplyvniť obsah zmluvných dojednaní obsiahnutých vo VPP a osobitných dojednaniach, a teda ani obsah či vôbec dojednanie rozhodcovskej doložky. Vychádzajúc ale už zo samotného faktu, že nebola splnená zákonná podmienka ad/ a), ako jedna z dvoch nevyhnutne potrebných pre záver o individuálnom dojednaní zmluvných ustanovení, je možné dospieť k jedinému logickému záveru, a síce, že (ani) rozhodcovská doložka nebola dojednaná individuálne, a preto je právne irelevantné riešiť, či spotrebiteľ prípadne (ne)mohol ovplyvniť obsah zmluvných podmienok obsiahnutých vo VPP či osobitných zmluvných dojednaniach [splnenie podmienky ad/ b)].

Aj so zreteľom na nesmierne množstvo skutkovo obdobných vecí, kde účastníci spotrebiteľskej poisťnej zmluvy v obdobných prípadoch uzavreli rozhodcovskú doložku z hľadiska jej obsahu rovnakého významu, je skôr nepravdepodobné, žeby dodávateľ so spotrebiteľom poistnú zmluvu uzavrel aj bez podpísania rozhodcovskej doložky. Nakoniec ani samotný spôsob, akým rozhodcovská doložka v prejednávanom prípade bola koncipovaná a spotrebiteľovi predložená spolu s ostatnými všeobecnými podmienkami, nesvedčí o individuálnom dojednaní rozhodcovskej zmluvy, ale skôr svedčí o zámernom predkladaní zmluvných podmienok, ktorými dodávateľ sledoval vylúčenie zmluvného vzťahu so spotrebiteľom spod režimu súdnej kontroly. Aj tvrdeniami žalovaného dodávateľa prezentovanými v tomto súdnom konaní bolo preukázané, že tento výslovne sa spoliehal, že spotrebiteľ rozhodcovskú doložku si nevšimne, prípadne že v 30-dňovej lehote nestihne ju odmietnuť. Ani jedna z týchto eventualít rozhodne nie je individuálnym dojednaním rozhodcovskej doložky ako zmluvnej podmienky.

Zo zhora uvedených dôvodov sú právne irelevantné aj námietky odvolateľa rozvíjajúce úvahy, že osobitné zmluvné dojednania nie sú pokračovaním VPP a rozhodcovská doložka preto nie je súčasťou VPP, že žalobkyňa podpísaním záznamu o požiadavkách a potrebách klienta k spornej poisťnej zmluve potvrdila svoju vedomosť o všetkých zmluvných podmienkach, pričom neobstojí ani jeho obrana, že súd tento záznam v rámci hodnotenia dôkazov nechal bez povšimnutia. Vychádzajúc z dôkazu, že sprostredkovateľ poistenia žalobkyňu neupozornil na rozhodcovskú doložku ani ju neoboznámil s možnosťou nepodpísať osobitné zmluvné dojednania či v nich obsiahnutú rozhodcovskú doložku dodatočne odmietnuť, súd prvého stupňa správne právne uzavrel, že rozhodcovská doložka nebola

individuálne dojednaná, a to sa vzťahuje aj na sporný záznam. Z dôvodu, že súd prvého stupňa nepripísal právny význam obrane žalobkyne, že listiny pred podpisom poriadne neprečítala, je právne bezvýznamná aj obrana odvolateľa vytykajúca poskytnutie ochrany spotrebiteľovi s týmto odôvodnením. Keďže v danom prípade rozhodcovská doložka nebola individuálne dohodnutá, je bez právneho významu aj tá obrana odvolateľa, že spotrebiteľ v dodávateľom poskytnutej dodatočnej lehote 30 dní od podpisu zmluvy písomne neodmietol ustanovenia článku XV. VPP a zároveň aj odsek 3 osobitných zmluvných dojednaní, v ktorom je obsiahnutá rozhodcovská doložka. Súd prvého stupňa s touto obranou dodávateľa sa vysporiadal, keď správne poukázal na to, že zmluvné podmienky obsiahnuté v štandardnej formulárovej zmluve sa nestávajú individuálne dojednanými len tým, že spotrebiteľ ich neodmietne, prípadne od nich neodstúpi.

Neobstojí pritom ani obrana odvolateľa, že len taká výlučná rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Čo je potrebné rozumieť „značnou nerovnováhou“, možno vydedukovať z právnej úpravy neprijateľných podmienok upravených v odseku 4 §53 Obč. zák. Pod písmenom r) pritom výslovne je ustanovené, že za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky vyžadujú od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, čo je bezo sporu úplne v súlade s 3. prílohou smernice [písm. q)]. Rozhodcovská doložka, ktorá nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľom, pričom v prípade sporu spotrebiteľa núti podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu, vychádzajúc z odseku 1 § 53 Obč. zák. i zo smernice nesporne bez ďalšieho preto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Podľa „devätnásteho odôvodnenia“ smernice z posúdenia neprijateľnosti zmluvných podmienok je vyňatý len hlavný predmet zmluvy (v okolnostiach posudzovanej veci hlavným predmetom poisťnej zmluvy je poisťné krytie poskytnuté dodávateľom) a vzťah ceny a kvality tovaru alebo dodávanej služby. Zároveň však platí, že aj hlavný predmet zmluvy a vzťah ceny a kvality dodávanej služby môžu byť brané na zreteľ pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok (rozumej ostatných podmienok poisťnej zmluvy). Z citovaného odôvodnenia smernice nevyplýva preto vyňatie poisťných zmlúv z vecného rozsahu smernice en bloc a rovnako ani nemožnosť posúdenia nekalého charakteru podmienky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor vyplývajúci z poisťnej zmluvy. Je preto nenáležitá obrana odvolateľa aj v tom smere, že „devätnáste odôvodnenie“ smernice spod vecného rozsahu smernice vyníma zmluvné podmienky v poisťných zmluvách s cieľom, že dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, ak je dohodnutá v poisťnej zmluve.

Z týchto dôvodov pokiaľ právomoc rozhodcovského súdu je založená na rozhodcovskej doložke, ktorá je neprijateľnou podmienkou, a preto absolútne neplatným zmluvným dojednaním, je nesporné, že rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a dodávateľovi voči spotrebiteľovi nemôže zakladať (a to ani sčasti) nárok na plnenie. Sú preto splnené zákonné podmienky na zrušenie rozhodcovského rozsudku, a to na základe žaloby spotrebiteľa na súde uplatnenej v zákonom stanovenej lehote. Keďže na zrušenie rozhodcovského rozsudku postačí aj jediný naplnený zákonný dôvod, nebolo potrebné zaoberať sa obranou odvolateľa zameranou na obhájenie spôsobu kreovania rozhodcovského orgánu.

Súd prvého stupňa pritom sa nedopustil odvolateľom namietaných procesných pochybení a nebolo zistené ani žiadne iné procesné pochybenie v jeho postupe. V zmysle §4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb. od poplatku je oslobodený spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu, pričom v zmysle poznámky 4aa) týmto osobitným predpisom sa rozumie napríklad ustanovenie §3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Môže však ním byť aj každý predpis, podľa ktorého spotrebiteľ môže uplatniť svoje právo na súde, napríklad podaním žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorým bol rozhodnutý majetkový spor vzniknutý z tuzemského spotrebiteľského vzťahu. Keďže v posudzovanej veci v rozhodcovskom konaní riešený spor svoj základ mal v spotrebiteľskej zmluve, súd prvého stupňa neporušil preto zásadu rovnosti účastníkov, keď posudzovanú vec prejednal a rozhodol napriek tomu, že žalobkyňa nezaplatila súdny poplatok zo žaloby, keďže v zmysle uvedeného výkladu takáto poplatková povinnosť jej ani nevznikla.

Otázka právnej nárokovateľnosti a skúmanie dôvodnosti pohľadávky žalovaného voči žalobkyňi vo výške 61,74 € bude predmetom konania pred súdom po právoplatnosti tohto rozsudku tak, ako to vyplýva z §43

ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. Keďže ide o zákonný dôsledok právoplatného zrušenia rozhodcovského rozsudku z dôvodu ustanoveného v §40 ods. 1 písm. c) daného zákona, nie je potrebné, aby súd vo výroku rozsudku osobitne vyslovil, či, a na ktorom orgáne v konaní sa bude pokračovať.

Zo všetkých týchto dôvodov odvolací súd podľa §219 OSP potvrdil vecne správne rozhodnutie súdu prvého stupňa okrem výroku o povolení odkladu vykonateľnosti zrušeného rozhodcovského rozsudku, pretože vzhľadom na to, ako odvolací súd rozhodol o žalobe vo veci samej, povolenie odkladu vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku stratilo svoje opodstatnenie. Na rozhodnutie o trovách konania súd prvého stupňa správne aplikoval §142 ods. 1 OSP, pričom aj výšku priznanej náhrady určil v súlade s právnou úpravou (vyhláška MS SR č. 655/2004 Z.z.). Odvolací súd podľa §219 OSP potvrdil preto rozsudok aj v tomto výroku.

V odvolacom konaní plne úspešnej žalobkyni podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 3 a § 151 ods. 1, veta prvá OSP bola priznaná náhrada trov odvolacieho konania za účtovaný 1 úkon právnej služby (vyjadrenie k odvolaniu vo veci samej z 30.4.2014) v sume 69,89 € pozostávajúcej z odmeny v tarifnej sadzbe 61,85 € a z režijného paušálu 8,04 €, podľa §11 ods. 1 písm. a) a 16 ods. 3 vyhlášky. Prísúdenú náhradu trov odvolacieho konania žalovaný je povinný zaplatiť advokátovi zastupujúcemu žalobkyňu (§149 ods. 1 OSP).

Keďže úspešná žalobkyňa, ktorej súd neuložil povinnosť nahradiť trovy konania, v zmysle §4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb. je oslobodená od súdnych poplatkov, súd prvého stupňa správne rozhodol aj o poplatkovej povinnosti žalovaného, ktorá podľa §2 ods. 2 citovaného zákona prešla na žalovaného, ktorý od poplatku nebol (a vzhľadom na právoplatné skončenie veci samej už ani nemôže byť) oslobodený. Nejde pritom o žiadne z konaní vymenovaných v §2 ods. 2 citovaného zákona, keď povinnosť zaplatiť súdny poplatok na žalovaného neprechádza a nebola zistená ani žiadna okolnosť, pre ktorú súd o poplatkovej povinnosti by mal alebo mohol rozhodnúť inak (§2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb.). Súd prvého stupňa nesprávne však určil výšku súdneho poplatku podľa položky 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. Správna výška súdneho poplatku zo žaloby o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia vydaného rozhodcom je stanovená v položke 3 písm. c) sadzobníka sumou 331,50 €, odvolací súd preto postupujúc podľa poslednej vety §12 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. v odvolacom konaní zmenil nesprávne rozhodnutie súdu prvého stupňa o poplatkovej povinnosti tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Žalovaná v odvolaní navrhla prerušiť odvolacie konanie až do skončenia konania vedeného na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 382/2013, lebo mala za to, že v uvedenom konaní sa rieši dôležitá (predbežná) otázka týkajúca sa posudzovania identickej rozhodcovskej doložky, ako je riešená v prejednávanej veci. Odvolací súd zistil, že vo veci označenej sťažnosti žalovanej Ústavný súd SR konal pod sp. zn. II. ÚS 382/2013, v ktorej rozhodol nálezom sp. zn. II. ÚS 382/2013-82 z 30.9.2014 a vyslovil, že základné práva sťažovateľky (žalovanej) podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Banskej Bystrici 1CoE 171/2011 z 23.6.2011 a 1CoE 418/2011 z 8.8.2011 a postupom a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo 1/2012 z 21.3.2012 a 5Cdo 112/2012 z 22.11.2012 porušené neboli a sťažnosti žalovanej vo zvyšnej časti nevyhoveli. Vzhľadom na uvedené, keďže konanie vedené pred Ústavným súdom SR bolo v čase rozhodnutia odvolacieho súdu skončené, odvolací súd zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. ako nedôvodný. K námietkam žalovanej treba pre úplnosť poukázať na dôvody rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 382/2013-82 z 30.9.2014, v ktorom sa ústavný súd nestotožnil s argumentáciou sťažovateľky (žalovanej), že dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, ak je dohodnutá v poisťnej zmluve. K tejto námietke ústavný súd uviedol, že z citovaného „deväťnásteho odôvodnenia“ smernice o nekalých podmienkach nevyplýva vyňatie poisťných zmlúv z vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach en bloc, a rovnako ani nemožnosť posúdenia nekalého charakteru podmienky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor vyplývajúci z poisťnej zmluvy.

Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zák.č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení účinnom od 1.5.2011).

Poučenie:

Proti rozsudku odvolacieho súdu odvolanie nie je prípustné.